

RAQAMLI TA'LIM VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR

Boltayeva Shohida Olimjonovna
Termiz davlat universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: mazkur maqolada raqamli ta'limning mohiyati, uning zamonaviy yondashuvlar bilan uyg'unligi, ta'lim jarayonidagi afzalliklari va samarali tatbiq etish imkoniyatlari yoritilgan. Raqamli texnologiyalar talabalarni mustaqil ta'lim olishga undashi, ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishi hamda ta'lim sifatini oshirishdagi roli tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: raqamli ta'lim, zamonaviy yondashuv, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interfaollik, kompetensiya, ijodiy fikrlash, masofaviy ta'lim, innovatsiya.

Hozirgi globallashuv davrida ta'lim jarayonini an'anaviy shaklda olib borish uning samaradorligini ta'minlashda yetarli bo'lmay qoldi. Jamiyat taraqqiyoti, axborot oqimining keskin ortishi, texnologik yangiliklarning hayotimizga kirib kelishi ta'lim tizimidan ham tub o'zgarishlarni talab qilmoqda. Shu bois, raqamli ta'lim va zamonaviy yondashuvlar bugungi pedagogikaning markaziy masalalaridan biriga aylandi. Raqamli ta'lim deganda nafaqat elektron qurilmalardan foydalanish, balki ta'lim jarayonini axborot-kommunikatsiya texnologiyalari vositasida tashkil etish, uni shaxsga yo'naltirish va zamonaviy metodlar bilan uyg'unlashtirish tushuniladi. Raqamli ta'lim talabalarni bilimlarni faqat yodlashga emas, balki ularni izlash, tahlil qilish va amaliyotga tatbiq etishga o'rgatadi. Shu bilan birga, talaba dars jarayonida passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida qatnashadi.

Zamonaviy yondashuvlar raqamli ta'limning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Interfaol metodlar, gamifikatsiya, virtual laboratoriyalar, masofaviy platformalar talabalarning darsga qiziqishini kuchaytiradi, ularda mustaqil qaror qabul qilish, muammoli vaziyatlarni hal etish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Masalan, tabiiy fanlarni o'qitishda virtual laboratoriyalardan foydalanish xavfsiz sharoitda tajriba o'tkazishga imkon beradi, ijtimoiy fanlarda esa onlayn muhokama va debatlar bilimni amaliyot bilan bog'lash imkoniyatini kengaytiradi. Raqamli ta'limning eng katta afzalliklaridan biri – vaqt va makonga bog'liqlikning kamayishidir. Masofaviy ta'lim tizimlari, elektron kutubxonalar, ochiq ta'lim resurslari va videodarslar yordamida talabalar istalgan joyda va istalgan vaqtda bilim olish imkoniga ega bo'ladilar. Bu esa ta'limni ommaviylashtiradi, ularni global ta'lim makonining faol ishtirokchisiga aylantiradi.

Shuningdek, raqamli ta'lim baholash va monitoring tizimlarini takomillashtirish imkonini beradi. Elektron testlar, onlayn reyting tizimlari va interfaol baholash dasturlari yordamida bilim darajasi tezkor aniqlanadi va shaffoflik ta'minlanadi.

Natijada talabalar o'z bilimlarini nazorat qilish imkoniga ega bo'ladilar, o'qituvchilar esa individual yondashuv asosida darsni tashkil etadilar. Raqamli ta'lim o'qituvchilardan ham yuqori malaka va kasbiy mahorat talab qiladi. Zamonaviy pedagog nafaqat o'z fanini chuqur bilishi, balki texnologiyalardan samarali foydalana olishi, ularni metodik yondashuvlar bilan uyg'unlashtirishi zarur. Shu sababli o'qituvchilarning malakasini oshirish jarayonida raqamli pedagogika alohida yo'nalish sifatida qaralmoqda.

Raqamli ta'limning afzalliklari:

- raqamli ta'lim ta'lim jarayonini yangi pedagogik yondashuvlar bilan uyg'unlashtiradi. Bu jarayon talabani faqat bilim oluvchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida shakllantiradi, bilimlarni mustaqil qidirish va o'zlashtirish imkonini yaratadi;

- zamonaviy yondashuvlarning qo'llanilishi, jumladan, interfaol metodlar, gamifikatsiya elementlari, virtual laboratoriyalar va masofaviy platformalar darslarni qiziqarli qiladi. Bunday metodlar talabalarda ijodiy yondashuv, tanqidiy fikrlash va tezkor qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi;

- raqamli vositalar yordamida ta'lim jarayoni vaqt va makondan mustaqil tashkil etiladi, masofaviy ta'lim tizimlari, elektron kutubxonalar va ochiq ta'lim resurslari talabalarni global ta'lim maydonining faol ishtirokchisiga aylantiradi, ularning bilim olish imkoniyatlarini kengaytiradi;

- elektron testlar, reyting tizimlari va onlayn monitoring vositalari ta'lim jarayonini nazorat qilish va baholashni shaffof va tezkor qiladi. Bu esa talabalarning kuchli va sust tomonlarini aniqlash hamda ta'lim sifatini uzluksiz oshirish imkonini beradi;

- raqamli ta'lim pedagogning kasbiy rolini kengaytiradi. Zamonaviy o'qituvchi texnologiyalardan samarali foydalanib, darslarni interfaol tashkil etadi va talabalarni zamonaviy kompetensiyalarga ega bo'lgan shaxs sifatida shakllantiradi.

Xulosa qilib aytganda, raqamli ta'lim va zamonaviy yondashuvlarning uyg'unligi ta'lim jarayonini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Raqamli vositalar yordamida bilim olish jarayoni qulay, qiziqarli va interfaol shaklga kiradi. Zamonaviy metodlar esa bu jarayonni shaxsiylashtiradi, talabalarda mustaqil o'rganish, ijodiy yondashuv, tanqidiy fikrlash va jamoada ishlash kabi kompetensiyalarni shakllantiradi. Natijada ta'lim nafaqat bilim berish jarayoni, balki shaxsni har tomonlama rivojlantirish, uni global mehnat bozoriga tayyorlash va jamiyat taraqqiyotiga moslashtirish vositasiga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Jalolov, J. O'zbekistonda ta'lim tizimini modernizatsiya qilishda raqamli texnologiyalar. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti. 2012 y.

2. UNESCO. Digital Learning: Policies and Practices for the 21st Century. Paris: UNESCO Publishing. 2021 y.
3. Anderson, T., Dron, J. Teaching Crowds: Learning and Social Media. Edmonton: Athabasca University Press. 2017 y.
4. Ruzmetova, M. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ta'lim sifati va samaradorligiga ta'siri. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti. 2020 y.